

NATIONALT
CENTER FOR
**KUNST
OG MENTAL
SUNDHED**

FORETRÆDE FOR SUNDHEDSUDVALGET

18. marts 2025

Birgit Bundesen, stifter af CKMS. Speciallæge i psykiatri
Henrik Sveidahl, rektor for Rytmisk Musikkonservatorium
Mikkel Ottow, specialkonsulent Region Midtjylland

NATIONALT
CENTER FOR
**KUNST
OG MENTAL
SUNDHED**

Psykiatrien har brug for brobygning

England sætter tal på:

Kultur er en investering i **folkesundhed og økonomi**

Danmark lige nu:

Psykisk mistrivsel vokser, manglende **ressourcer** &
få **lettilgængelige helhedsorienterede** tilbud

Center for Kunst og Mental Sundhed:

Sundhedsfaglig og kunstfaglig ekspertise med fokus
på **kvalitet, skalerbarhed** og **sundhedsøkonomiske** analyser

Tænke **kultur ind** i alle faser af sundhedsindsatser

Indtænke kultur systematisk i aktuelle politiske dialoger

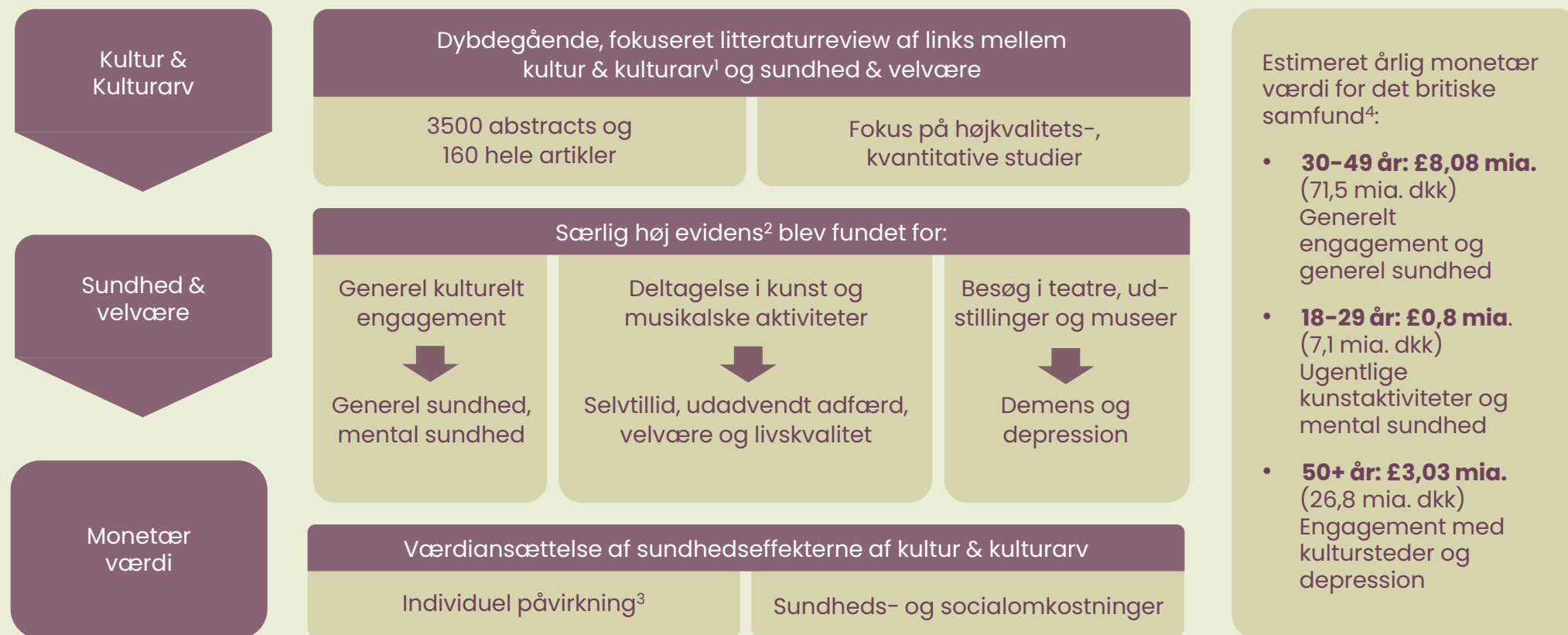
Prioritere **systematisk vidensindsamling**: forskning og sundhedsøkonomiske rapporter

Alliancedannelse i kultur **og sundhed kan betale sig: CKMS**

NATIONALT
CENTER FOR
**KUNST
OG MENTAL
SUNDHED**

Kultur er en investering i folkesundhed & økonomi – ikke en udgift

NATIONALT
CENTER FOR
**KUNST
OG MENTAL
SUNDHED**

Kultur *er* en investering i folkesundhed & økonomi – ikke en udgift

Robust, evidensbaseret:

3.500 abstracts og **160 artikler** viser **kvantitative kausale** sammenhænge

Veldokumenteret, positiv effekt:

Samfundsøkonomiske gevinster på **£200 mio. – £12 milliarder** pr. år

England ser måling af kulturens værdi som vejen frem for fremtidens samfundsinvesteringer og politikudvikling.

NATIONALT
CENTER FOR
**KUNST
OG MENTAL
SUNDHED**

“

Kunstengagement kan bidrage til at **reducere unødvendigt pres** på sundhedsvæsenet ved at hjælpe enkeltpersoner til at **styre** deres eget **helbred mere proaktivt**”

”

Daisy Fancourt,
WHO Collaborating Centre for Arts and Health
Medforfatter på rapporten til Department for
Culture, Media and Sport, England

NATIONALT
CENTER FOR
**KUNST
OG MENTAL
SUNDHED**

Danmark: Hastig tilvækst af mental mistrivsel, manglende ressourcer & få **lettilgængelige** helhedsorienterede **tilbud**

40 % af danskerne vil få en psykisk lidelse i løbet af livet – 10 % har det lige nu

Inden de fylder 18 år bliver **15 % diagnosticeret** med en psykisk lidelse

På **10 år: 30 % flere patienter** på sygehusene

Rammer især **børn og unge: lange ventetider**

Generel **mangel på personale**

Lettilgængelige tilbud mangler – fokus i 10-års planen for psykiatrien, sundhedsreformen og i Trivselskommissionens anbefalinger

NATIONALT
CENTER FOR
**KUNST
OG MENTAL
SUNDHED**

En National Rundbordsalliance med Center for Kunst og Mental Sundhed ved roret:

Kultur bør indtænkes i alle faser af sundhedsindsatser:
forebyggelse, behandling, rehabilitering

Kultur bør være **systematisk del af politiske dialoger** og
lovændringer: sundhedsreformen (**sundhedsrådene**, muligheder i
de nære **sundhedshuse, 10-års planen** for psykiatrien)

Systematisk **vidensindsamling: forskning** og
sundhedsøkonomiske rapporter

NATIONALT
CENTER FOR
**KUNST
OG MENTAL
SUNDHED**

Center for Kunst og Mental Sundhed

Kombinerer sundhedsfaglig og kunstfaglig ekspertise med fokus på høj kvalitet, skalerbarhed og kobling mellem praksis og forskning

Fokus på vidensindsamling og udvikling af praktiske tilbud Nationalt videnscenter på området og forskning i kunst og mental sundhed: effektevalueringer i kliniske studier: kunstnere kan klædes på til at levere sundhedsydelse

Arbejder for **missionsdrevet systemforandring**

Etablerede partnerskaber på tværs af kultur og sundhed

Kan **eksekvere Rundbordsalliance i feltet Kultur og Sundhed 2025-2027**

NATIONALT
CENTER FOR
**KUNST
OG MENTAL
SUNDHED**

Brobygning mellem sundhed og kultur

England baner vejen:

Kultur er en investering i **folkesundhed og økonomi**

Stort vækstlag, men små, spredte initiativer af **blandet kvalitet**
& få fyrtårne

Danmark halter bagefter:

Tilvækst af psykisk mistrivsel, manglende **ressourcer** & få **lettilgængelige**
helhedsorienterede tilbud

Kræver dedikerede midler, tværsektorielle broer og alliancedannelse

NATIONALT
CENTER FOR
**KUNST
OG MENTAL
SUNDHED**

Case: Partnerskabet mellem Center for Kunst og Mental Sundhed og Rytmask Musikkonservatorium

Internt: De kunstneriske uddannelser i DK oplever tilvækst af psykisk mistrivsel

Eksternt: Kunstnere kan bidrage til at løse samfundsproblemer

Samarbejde omkring ny studieordning og Det Åbne Ensemble

NATIONALT
CENTER FOR
**KUNST
OG MENTAL
SUNDHED**

Partnerskaber og fyrtårne - Regionerne

Region Midtjylland

- HARTS: Midtjysk partnerskab for sundhed og kultur. Nyt partnerskab mellem Aarhus Kommune, Aarhus Universitet, VIA, Regionshospitalet Gødstrup, Det jyske Musikkonservatorium, SOSU Randers & Region Midtjylland
- Flagskibsprojekter.: Levende musik på intensiv, Sange med mødre m.m.
- Ny pulje på ca. 8 mio. kr. til implementering og skalering af 3-5 større tiltag 2025-2026
- I gang med at udvikle den første regionale Kultur- og sundhedspolitik

Region Nordjylland

- Etablering af Fonden Kulturkraft Nord: Kunst og kultur skal supplere den traditionelle indsats mod sygdom.
- Kunsten og UCN: Kunst og kultur i forbindelse med sygepleje indgår i pensum på sygeplejerskeuddannelsen i Aalborg.
- Kulturkraft: Patienter i rehabilitering deltager og oplever kunst og kulturtilbud og får fællesskab, energi og motivation til hurtigere at vende tilbage til deres dagligdag
- Fod på gulv – et projekt hvor udsatte unge lærer at danse tilpasset folkedans og knytte fællesskaber.

NATIONALT
CENTER FOR
**KUNST
OG MENTAL
SUNDHED**

Partnerskaber og fyrtårne - Regionerne

Region Syddanmark

- Kultur på recept
- 26 kulturprojekter i 2021-24 med fokus på kultur og trivsel, inkl. kulturprojekter hos kunstmuseet Trapholt og Fod på Gulv.
- Samarbejde via Education Esbjerg: kultur og trivsel for studerende på videregående uddannelser.
- Afdækning af regionens erfaringer med kultur og trivsel i løbet af 2025, ved Statens Institut for Folkesundhed.

Region Sjælland:

- Bredt kultur- og sundhedsbegreb - Både idræt, tilgængelighed natur og sociale fællesskaber kan være en del af sundhedsfremmende indsatser.
- Strategisk indsats i 2025: Kulturen som løftestang til bedre sundhed og mental trivsel fx gennem skræddersyede kulturforløb, kulturfællesskaber, film og teater.
- Sundhedslandsbyer 2025-2026: Landsbyer aktiveres for at udligne den geografiske ulighed i sundhed fx. via brobygning til sundhedsvæsenet og kultur- og foreningslivet.

NATIONALT
CENTER FOR
**KUNST
OG MENTAL
SUNDHED**

Sangens hus

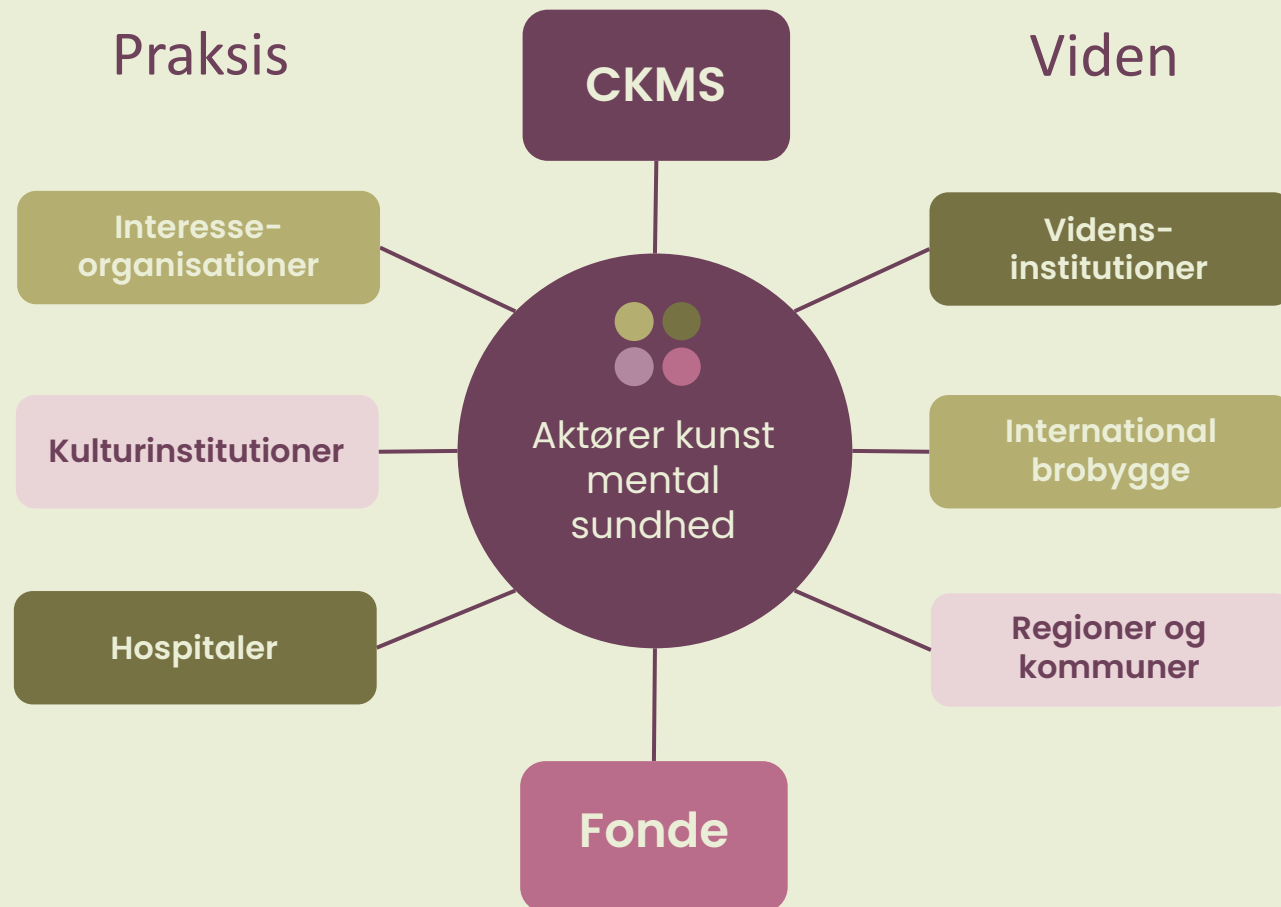
Kurser i ledelse af demenskor. I samarbejde med Aalborg Universitet udbyder vi kurser, så du kan blive klædt på til at lede demenssang og demenskor. Indsatsen er en del af partnerskabet, Sammen om demens, som Sangens Hus indgår i sammen med Aalborg Universitet, Alzheimerforeningen og DR.

Sundhedskor: Initiativet skal styrke fællesskaber samt hjælpe borgere, der oplever udfordringer i forhold til deres sundhed og trivsel. Målgruppen er alle borgere, der føler sig udfordret på deres psykiske, fysiske og sociale trivsel.

NATIONALT
CENTER FOR
**KUNST
OG MENTAL
SUNDHED**

CKMS kombinerer faglig og praktisk viden om kunst og mental sundhed

Alliance om fælles mål:
Problemet er komplekst, løsninger går på tværs, skal løses i fællesskab.

NATIONALT
CENTER FOR
KUNST
OG MENTAL
SUNDHED

Referencer

Rapportens metode og resultater

1. Kultur & kulturarv dækker historiske bygninger og landskaber, traditioner, samlinger & arkiver, kreative og kunstneriske produkter (inkl. Digital), kreativ og kulturel viden og institutioner, generel kultur og arv (DCMS, s. 29)
2. Alle studier rapporterede evidens for specifikke kulturelle engagementer, specifikke sundhedseffekter og specifikke målgrupper.
3. QALY = Quality-Adjusted Life Year (anvendes bl.a. til prioritering af sundhedstilbud i Danmark), WELLBY = Wellbeing Year
4. Udvalgte resultater. DCMS anfører at de antager deres estimater for at være underestimeret af de totale undvegne sundhedsomkostninger (DCMS, s. 17)
Rapport: CULTURE AND HERITAGE CAPITAL: MONETISING THE IMPACT OF CULTURE AND HERITAGE ON HEALTH AND WELLBEING (DCMS, Nov 2024)

Case studier

1. Elsden E, Bu F, Fancourt D, Mak HW. Frequency of leisure activity engagement and health functioning over a 4-year period: a population-based study amongst middleaged adults. BMC Pub. H. 2022 Jun 30;22(1):1275.
2. Bone JK, Bu F, Sonke JK, Fancourt D. Longitudinal Associations Between Arts Engagement and Flourishing in Young Adults: A Fixed Effects Analysis of the Panel Study of Income Dynamics. Affect Sci. 2022 Oct 11;4(1):131-142.
3. Beauchet O, Cooper-Brown LA, Hayashi Y, Deveault M, Ho AHY, Launay CP. Health benefits of "Thursdays at the Montreal Museum of Fine Arts": Results of a randomized clinical trial. Maturitas. 2021 Nov;153:26-32.
4. Henningsson S, Brestisson JT, Printzlau GA, Rosenbaum B, Bundesen B. Arts and mental health: assessment of changes in selfreported wellbeing, psychotic-like experiences, mentalisation and selfefficacy for persons with schizophrenia spectrum disorders participating in the creative writing group intervention REWRITALIZE. Nord J Psychiatry. 2024 Nov;78(8):727-735

